בראשית (477)

בראשית, ענוה

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹוקים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ (א, א)
יש לפרש על פי מה שפירש **החיד״א**: כי ״**בְּרֵאשִׁית**״, הוא אותיות ״**בשארית**״, שכל העולם כולו לא נברא אלא אלא בזכות ישראל שנקראו ״**שארית**״ שנאמר: (צפניה ג, יג) ״**שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה**״, ואיתא במדרש (תנחומא עקב אות ג): שלא בחר הקב״ה בישראל אלא בעבור הענוה..... ולכן התחילה התורה במילה ״**בְּרֵאשִׁית**״, שהוא אותיות ״**שארית**״ דהיינו הענוה, כמו שאמרו (ר״ה יז.): לשארית נחלתו, למי שמשים עצמו כשיריים..... ***״משוש תבל״ מאת הגאון ר׳ עובדיה יוסף זצוק״ל***

יִקָּווּ הַמַּיִם.....אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה (א.ט)
מסופר על **ר׳ חיים מוולוז׳ין**, שהביא את בנו הקטן אל **הגאון מוילנא**, וביקש הגאון לבחון את הילד, ושאל אותו אם התחדש לו חידוש לאחרונה .והשיב לו הילד: בפסוק המתאר את יצירת הים, נאמר ״ **יִקָּווּ הַמַּיִם.....אֶל מָקוֹם אֶחָד**״, ונשאלת השאלה, לשם מה להוסיף ״**ותיראה היבשה**״? הרי ברור שאם המים נקווים אל מקום אחד, אזי תיראה היבשה, ולשם מה לכתוב זאת? אלא, אמר הילד, התשובה היא כך: ידועים דברי חז״ל (בראשית רבה פרשה ה,ה) שהתנה הקב״ה עם הים כבר בשעת בריאתו, שלעתיד לבוא, כאשר ירדפו המצרים אחר בני ישראל, ייקרע הים בעבור בני ישראל, ויעברו ביבשה בתוך הים. וסיכום זה עם הים, היה תנאי לבריאתו: אמר ר׳ יוחנן, תנאי התנה הקב״ה עם הים, שיהא נקרע לפני ישראל, הדא הוא דכתיב (שמות יד) ׳**וישב הים לאיתנו**׳, לתנאו שהתנה עמו .ואם כן, זו כוונת התוספת בפסוק: ״**יִקָּווּ הַמַּיִם.....אֶל מָקוֹם אֶחָד**״, הקב״ה עומד כעת לברוא את הים, אך התנאי לכך הוא ״**וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה**״: לעתיד לבוא כשיעברו בני ישראל בים סוף, ייקרע הים עבורם ותיראה היבשה ויעברו ביבשה בתוך הים.

וַיִּיצֶר ה׳ אֱלֹוקים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה (ב.ז)
מקובל שהכינוי ״**אדם**״ נובע מהמילה ״אדמה״, הואיל והאדם נברא מן האדמה. אך מקשה על כך **המהר״ל מפראג** (תפארת ישראל, פרק ג), הרי לא רק האדם נברא מן האדמה אלא גם שאר החיות, ואם כך, מדוע דווקא הוא מכולם נקרא אדם עונה על כך **המהר״ל**, שהאדם לא רק נוצר מן האדמה, אלא בנוסף לכך יש גם מכנה משותף מהותי בין האדם לבין האדמה, ולכן הוא נקרא על שמה. ומהו אותו מכנה משותף? האדם והאדמה הם הנבראים היחידים ,ששלמותם הסופית אינה מגיעה להם באופן טבעי, אלא נדרשת עבודה ויגיעה על מנת להוציא את כוחותיהם ויכולותיהם מן הכוח אל הפועל. האדמה, מבלי שיעמלו בה, תישאר בורה וריקה, ורק אם יפתחו ויעבדו אותה כראוי, יצמח בה יבול; וכך גם האדם לא יגיע לשלמותו הסופית אם לא יעמול לפתח את הכוחות והיכולות החבויים בו. תכונה זו אינה קיימת אצל אף נברא אחר, שהרי המלאכים, נבראים מושלמים מלכתחילה ואין בהם ״פיתוח״; וכן בעלי החיים כולם, זמן מועט לאחר היוולדם, מגיעים ליכולותיהם וכך נשארים עד סוף חייהם, מבלי שיוסיפו ויתפתחו בצורה מהותית.

וַיִּקְרָא ה׳ אֱלֹוקים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה (ג.ט)
חטא אדם הראשון, מה הקב״ה באמת ביקש ממנו? לאחר שאדם הראשון חטא, הקב״ה שואל אותו: ״**אַיֶּכָּה**?״. לכאורה זו שאלה תמוהה. האם הקב״ה אינו יודע היכן אדם נמצא? חז״ל והמפרשים מסבירים שהשאלה ״**אַיֶּכָּה**״ אינה שאלה על מקום, אלא שאלה על מצבו של האדם: איפה אתה? מה קרה לך? לאן הגעת? וזה אולי המסר הגדול של חטא אדם הראשון. החטא עצמו הוא אמנם חמור, אבל הקב״ה מיד פותח פתח לתיקון. הוא לא אומר לאדם: נגמר, אין לך תקנה. הוא שואל אותו שאלה שמזמינה אותו להתבונן בעצמו. אדם הראשון, במקום לומר בפשטות ״חטאתי״, מתחיל להעביר את האחריות: ״**האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל**״ וכאן נמצאת נקודה עמוקה: הצעד הראשון בתשובה הוא להפסיק להאשים אחרים ולהתחיל לקחת אחריות. כל אדם נכשל לפעמים. השאלה אינה האם נפלנו, אלא מה אנחנו עושים אחרי הנפילה. האם אנחנו מחפשים תירוצים, או מסוגלים לעצור ולשאול את עצמנו: איפה אני? מה אני יכול לתקן? לכן השאלה של הקב״ה לאדם הראשון היא למעשה שאלה שמופנית לכל אחד מאיתנו, בכל דור ובכל יום: ״אַיֶּכָּה?״, איפה אתה נמצא מבחינה רוחנית? לאן אתה רוצה להגיע, ומה הצעד הראשון שאתה יכול לעשות כדי להתקרב? ***המלקט***

וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי ה׳ אֱלֹוקים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן (ג.ח)
תמוה הדבר, וכי טפש היה אדם הראשון וסבר שאפשר להסתתר מפני הקב״ה. וי״ל הכוונה בזה שאדם הראשון נתבייש מאד בחטאו שנעשה ערום מן המצוה האחת שהיתה בידו, ולא מצא בעצמו שום זכות לעמוד ולהתקיים. אך כשנזכר שגם העץ עבר על ציווי הקב״ה, שנצטווה להוציא טעם עץ ופריו שווים ולמעשה הוציא רק עץ עושה פרי, ואעפ״כ נתקיים העץ כקדם ברוב

רחמי השי"ת, אז נתחזק אדם ומצא לו מקום שיוכל גם הוא לעמוד ולהתקיים. וזה שאמר הכתוב: "**וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ...בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן**", שהחביא עצמו וחסה בתוך העצים ושם מצא אף לעצמו מקום קיום בעולם.
ספר "מדרש משה"

וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ (ג.יד)
אמרו חכמינו, כי על־ידי־זה שנתקלל הנחש לאכול רק עפר, הרי תמיד מזונותיו מזומנים לפניו. עולה לגג מזונותיו עמו. וכן אמרו חכמינו: הרואה נחש בחלום, פרנסתו מזומנת לו. (ברכות נ"ז) קשה, איפוא, מה קללה היא זו? ברם, הקללה היתה בכך, שהורחק כל־כך מן הקדושה, עד כדי למנוע ממנו שיצטרך אי פעם לשאת עיניו אל השמים, כדרך ברואים אחרים המחפשים להם מזונותיהם ונושאים לפעמים עיניהם השמימה, לבקש מזונם מאת השם יתברך, כגון "**הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם**" (תהילים קד-כא). את קולו אין רוצים בכלל לשמוע, בבחינת: קח לך את שלך והסתלק מנגד עיני, לבל אראך ולבל אשמעך עוד. *מעינה של תורה*

וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹוקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם (ג.כא)
עשה הכתנות דוקא משל עור. אלא קיי"ל בשו"ע (או"ח סימן רכ"ג), דאף דהלובש בגד חדש מברך שהחיינו ונוהגין לומר לו "תבלה ותחדש", הרי ללובש מנעלים או בגדים שנעשו מעור בהמה אין אומרים כן, כי הוצרכו להמית בהמה כדי לעשות בגד הזה, וכתיב ורחמיו על כל מעשיו. לכן אין מברכין שהחיינו על בגד חדש של עור, כיון שנעשה ע"י היזק לבריה (עיין יו"ד סימן כ"ח בשחיטה). וכיון שאדם וחוה היו אז ערומים וערום אסור לברך, לכן עשה להם כתנות עור הפטורין מברכת שהחיינו, כי אלו היו נעשים ממין אחר, הרי היו חייבים לברך. *ספר "מקח טוב בשם צפנת פענח"*

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ (ד. ח)
סתמה התורה על מה דיברו. מסביר **הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי** שהתורה באה ללמדנו שפעמים רבות הדרך בה נאמרת האמירה הראשונה, היא הגורמת להפוך ויכוח למריבה שמסתיימת ברצח. מה שעומד עתה מול העיניים, הוא האמירה הראשונה והנסיון להצדיקה בכל מחיר. לאחר ה"**ויאמר**"... הראשון, לא חשוב יותר תוכן הדברים, כי כל הלהט הוסב זה מכבר אל עבר הצדקת אותו "ויאמר", או כנשק מול ה"ויאמר" של המתווכח מולו. ומסיבה זו נאמר "**וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו**" בלי לתאר מה אמר קין. ללמדך כי ה"**וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו**" התחיל מה"**וַיֹּאמֶר**". זהו מה שחשוב לא לדעת, שאילולי ה"**וַיֹּאמֶר**", אילולי עצם הפנייה הראשונה הזאת לא היה מתרחש ה"**וַיַּהַרְגֵהוּ**". כך מתגלגלים הדברים. אין מה שיעצור את הוויכוח. נוצר מימד חדש למריבה, לעמוד על דעתו, להיות צודק, לבל ימוט חלילה ה"**וַיֹּאמֶר**". *ספר "ילקוט מאיש לרעהו"*

הלכה: בציעת הפת בשבת
לכתחלה יש להקפיד שהלחמים יהיו שלמים לגמרי, ולכן לא יסיר את התוית הדבוקה בלחם אלא אחר בציעתו, כדי שהלחם יהיה שלם בשעת הברכה. אם יש לו ב' חצאים של לחם, יחברם זה עם זה על ידי חתיכת עץ דקה שאינה מוקצה, קיסם, כדי שייראה לחם שלם. ואם אין לו חתיכת עץ שאינה מוקצה, יקרבם זה לזה, ויברך. אם אין לו ב' לחמים ללחם משנה, יכול לצרף מצה שלמה ללחם משנה. ויקפיד שתהיה המצה שלימה, ולא סדוקה. *ספר "ילקוט יוסף"*

<u>פתגם</u>: כשנותנים מעצמנו לאחר, לא מפסידים, מרחיבים את הלב. *פתגם חסידי*

<u>חקירה</u>: סוטה: מה שעד אחד נאמן גם להפסידה כתובתה, הוא בתולדה מהאיסור על בעלה, שהעד נאמן רק לאוסרה וממילא מפסידה כתובתה, או שהיא נאמנות נפרדת, שהעד נאמן גם להפסיד כתובתה משום שרגליים לדבר (קובץ הערות כא-יד). *"קובץ יסודות וחקירות"*

<u>סיפור</u>: תפילה פשוטה
פעם בא יהודי לרבי ואמר: רבי, אני מתפלל כל יום, אבל מרגיש שהמילים שלי לא מגיעות לשמים. אמר לו הרבי: גם ילד קטן שאומר לאביו 'אבא, תעזור לי', אביו שומע אותו. כך גם הקב"ה. לא צריך תפילה מושלמת, צריך לב שמדבר באמת. *סיפור חסידי*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ,ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה.
שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'.
זיווג הגון: שרה זסוזן אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה,לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה .
הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני.
לעילוי נשמת: אלגרין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל ,קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה,יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרזוקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל. לאה חוה בת שמחה סימי.

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr

© Graphik'Al 07 81 36 67 85